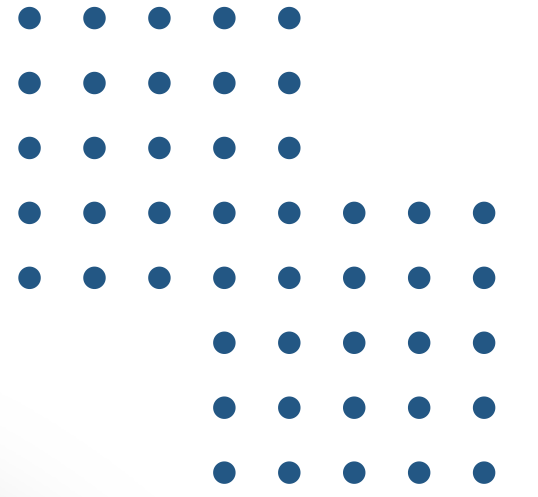

Akademik Süreçler ve Kalite Güvencesi: Ders Bilgi Paketleri, PEA-PÖÇ-DÖÇ Eşleştirmesi ve PÜKÖ Döngüsü

Eğitim Serisinin Amacı

Bu serinin amacı, kalite güvencesini yalnızca kalite komisyonlarının veya akreditasyon hazırlık ekiplerinin sorumluluğu olmaktan çıkararak üniversitedeki bütün akademik süreçlerin doğal bir parçası haline getirmek ve kalite kültürünü kurum genelinde yaygınlaştırmaktır.

Eğitimden Beklenen Kazanımlar

- Ders öğrenme çıktısı (DÖÇ), program öğrenme çıktısı (PÖÇ), program eğitim amacının (PEA) ne anlama geldiğinin ve birbirlerinden nasıl ayrıldığının açıklanabilmesi,
- DÖÇ ile PÖÇ arasında tutarlı bir ilişki kurulabilmesi,
- Ders izlencesini öğrenme çıktılarının, öğretim yöntemleri ve ölçme-değerlendirme araçları açısından incelenebilmesi,
- Sınav sorularının hangi öğrenme çıktısını ölçtüğünün belirlenebilmesi,
- Öğrenme çıktılarının gerçekleşme düzeyini değerlendirmek için kanıt kullanılabilmesi,
- PUKÖ döngüsünün aşamalarının gerçek akademik uygulamalarla ilişkilendirilebilmesi, iyileştirme faaliyetlerinin kanıt temelinde nasıl izleneceğinin kavranabilmesi beklenmektedir.

Mevcut Eğitimin Amacı

Ardahan Üniversitesi'nde öğrenme çıktılarına dayalı eğitim anlayışını ve PUKÖ döngüsünü akademik ve idari süreçlerde içselleştirerek sürdürülebilir bir kalite kültürü ile akreditasyon güvencesi oluşturmaktır.

Sunum Planı

- 01 Neden Kalite Kültürü?
- 02 PEA-PÖÇ-DÖÇ Kavramları
- 03 Hatalı ve İyileştirilmiş İfadeler
- 04 Ders İzlencesi ve Ölçme-Değerlendirme
- 05 Veriden Karara Geçiş ve Sık Yapılan Hatalar
- 06 PUKÖ Döngüsü ve Sürekli İyileştirme Mantığı
- 07 Tamamlanmamış ve Tamamlanmış PUKÖ Örnekleri
- 08 Önerilen Adımlar
- 09 Soru & Cevap & Öneriler

Neden Kalite Kùltürü?

Öğrenciler
derslerimizden
ne öğreniyor?

Öğrendiklerini hangi
kanıtlarla biliyoruz?

Öğrenme
gerçekleşmediğinde neyi
değiştiriyoruz?

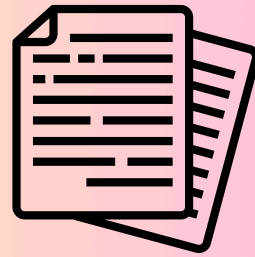
Bir dersin düzenli yapılması, sınavların uygulanması ve notların sisteme girilmesi eğitim sürecinin tamamlandığını gösterir; ancak öğrenme hedeflerine ulaşıldığını tek başına kanıtlamaz. Kalite kùltürü, bu üç soruya sistematik yanıt verebilmektir.

Belge üretmek mi, kaliteyi geliřtirmek mi?

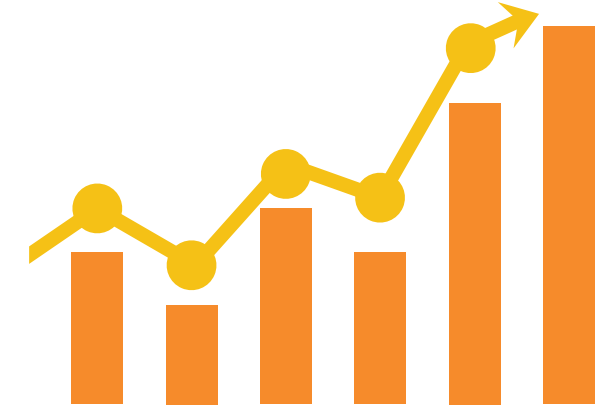
Belge odaklı yaklaşım

- İzlenç hazırlanmıştır.
- Anket yapılmıştır.
- Toplantı tutanağı vardır.
- Rapor teslim edilmiştir.

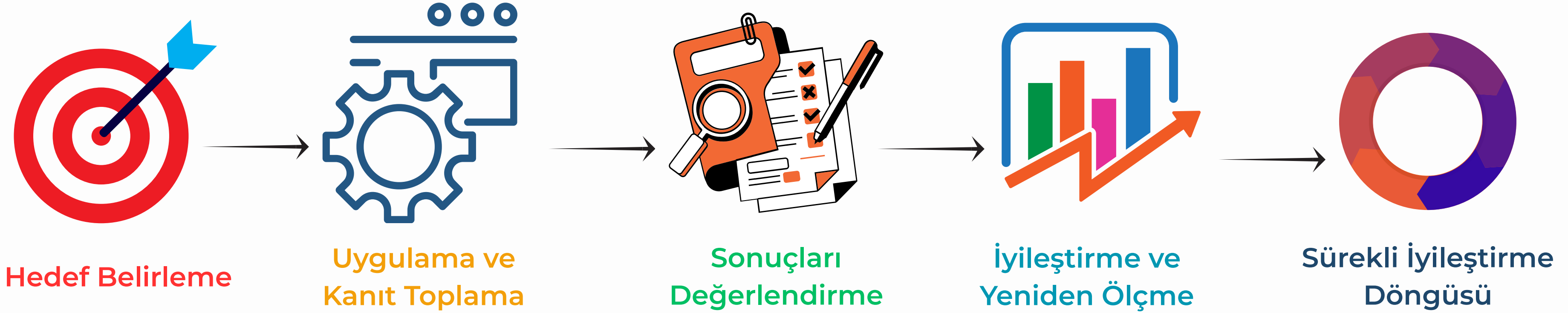
İyileştirme odaklı yaklaşım

- Sonuçlar analiz edilmiştir.
- Sorun alanı belirlenmiştir.
- Karar ve uygulama gerçekleştirilmiştir.
- Sonuç yeniden ölçülmüřtür.

Belgeler gereklidir; ancak bir belgenin varlığı, ilgili sürecin etkili çalıştığını tek başına göstermez. Kanıtın anlamı, kararları ve iyileştirmeyi desteklemesinden gelir.

Kalite Kültürünün Temel Mantığı

Eğitim boyunca bütün kavramları bu mantığa bağlayacağız. Ders öğrenme çıktıları hedefleri, sınav ve ödevler ölçmeyi, sonuç analizleri kontrolü, ders ve program değişiklikleri ise önlem almayı temsil eder.

PEA–PÖÇ–DÖÇ Kavramları

- **Program Eğitim Amaçları (PEA):** Mezunların mezuniyetten 3–5 yıl sonra mesleki ve kişisel yaşamlarında ulaşmaları beklenen geniş hedeflerdir (Örn: Sektörde AR-GE uzmanı olarak çalışmak, lisansüstü eğitime devam etmek).
- **Program Öğrenme Çıktıları (PÖÇ):** Öğrencilerin programdan mezun olana kadar kazanması gereken bilgi, beceri ve yetkinliklerdir.
- **Ders Öğrenme Çıktıları (DÖÇ):** Öğrencinin tek bir dersi başarıyla tamamladığında neyi bileceğini, neyi kavrayacağını ve neyi yapabileceğini ifade eden ölçülebilir ifadelerdir.

Kavramların Birbirleriyle İlişkisi

Kavram	Odak Noktası	Temel Soru	Zaman Dilimi	Değerlendirme Yönetimi
PEA	Mezun Başarısı ve Kariyer	Mezuniyet sonrasında hangi kariyer hedeflerine ve mesleki beklentilere ulaşması beklenir?	Mezuniyetten 3-5 yıl sonra	Dış paydaş anketleri, mezun izleme
PÖÇ	Mezun yeterliği	Öğrenci mezun olduğunda hangi yeterliklere sahip olmalıdır?	Mezuniyet anı	Rubrikler, bitirme projeleri, DÖÇ matrisi
DÖÇ	Ders	Öğrenci bu dersin sonunda ne yapabilir?	Dönem sonu	Sınavlar, ödevler, laboratuvar raporları

Program
Misyonu

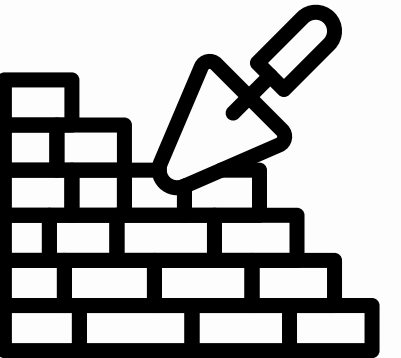
PEA

PÖÇ

DÖÇ

İyi Yazılmış Öğrenme Çıktısının Özellikleri

Bir öğrenme çıktısı:

- PEA'lara ulaşabilmek için tasarlanmış olmalı,
- Öğrencinin yapacağı işi veya göstereceği yeterliği ifade etmeli,
- Gözlemlenebilir ya da uygun bir yöntemle değerlendirilebilir/ölçülebilir olmalı,
- İlgili dersin veya programın düzeyine uygun olmalı,
- Öğretim etkinlikleri ve ölçme araçlarıyla uyumlu olmalı,
- Birden fazla ve ölçülmesi zor hedefler birleştirilmemiş olmalı,
- TYYÇ ile (Lisans için 6. Düzey, Önlisans için 5. Düzey) uyumlu olmalı,
- Paydaş görüşleri alınarak belirlenmeli ve periyodik olarak güncellenmeli,
- Gereksiz sayıda farklı yeterliği tek cümlede birleştirmemelidir.

TYYÇ= Bilgi, Beceri ve Yetkinlik

Hatalı ve İyileştirilmiş İfadeler

YANLIŞ - Ölçülemez	DOĞRU - Ölçülebilir
Öğrenci pazarlama ilkelerini <u>anlar</u> .	Öğrenci pazarlama verilerini kullanarak stratejik plan <u>tasarlar</u> .
Soyut. Nasıl ölçülür?	Somit. Proje ile ölçülür.

Zayıf İfade

"Öğrenci iktisat öğrenir."

Sorun: Ne öğreneceği ve nasıl göstereceği belirsizdir.

İyileştirilmiş İfade

"Öğrenci, arz ve talep değişimlerinin denge fiyatı ve miktarı üzerindeki etkilerini grafik kullanarak açıklar."

Zayıf İfade

"Öğrenci iktisat konusunda bilgi sahibi olur."

Sorun: Başarı düzeyi değerlendirilebilecek bir performans tanımlanmamıştır.

İyileştirilmiş İfade

"Öğrenci, verilen ekonomik verilerden hareketle temel enflasyon ve işsizlik göstergelerini hesaplar ve yorumlar."

DÖÇ-PÖÇ Farkı

Bir PÖÇ, tek bir dersin çıktısının kopyası değildir. Bir program çıktısına farklı dersler farklı düzeylerde katkı sağlayabilir. Programın bütünlüğü, bu katkıların bir araya gelmesiyle oluşur.

Örnek: İşletme Lisans Programı

PÖÇ: Öğrenci, işletmelerin temel finansal performansını uygun finansal göstergeler kullanarak analiz eder ve yorumlar.

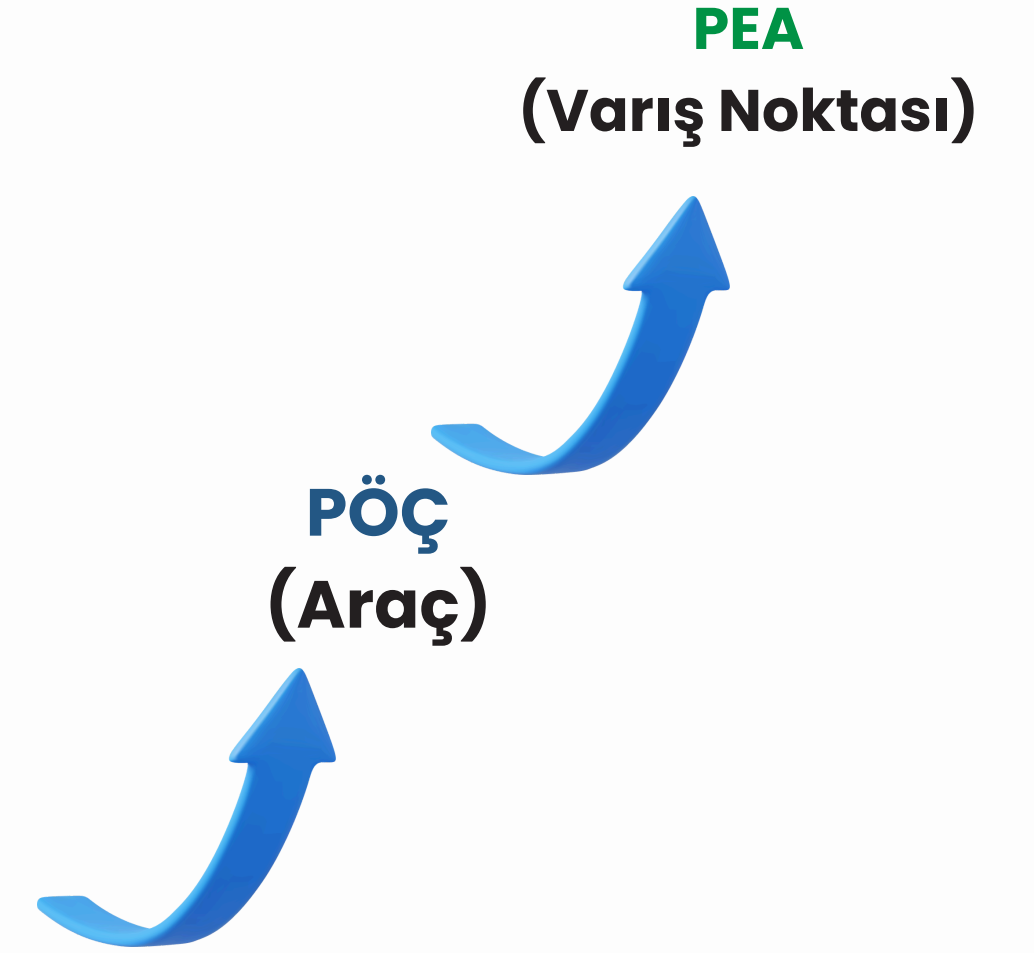
DÖÇ (Finansal Tablolar Analizi): Öğrenci, verilen bilanço ve gelir tablosundan temel likidite ve kârlılık oranlarını hesaplar. (4)

DÖÇ (Muhasebe): Öğrenci, temel finansal tabloların yapısını açıklar ve tablolar arasındaki ilişkileri yorumlar. (4)

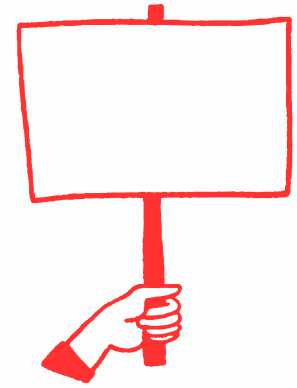
DÖÇ (Finansal Yönetim): Öğrenci, işletmenin finansal verilerini kullanarak belirli performans göstergelerini hesaplar ve bulguları görselleştirir. (5)

DÖÇ-PÖÇ Farkı

**Dersler ve Müfredat
(Temel)**

Tüm derslerin hangi PÖÇ'lerle eşleştiği belirtilmeli. Eşleşme olmayan dersler gözden geçirilmeli.

PÖÇ'ler statik değildir. Her yıl düzenli olarak gözden geçirilmelidir.

PEA Nasıl Oluşturulur? Nasıl İyileştirilir?

Örnek: İşletme Bölümü Program Eğitim Amacı

"Program mezunlarının kamu ve özel sektörde işletme, finans, pazarlama veya insan kaynakları alanlarında görev alarak mesleki sorumluluk üstlenmeleri ve kariyer gelişimlerini sürdürmeleri beklenmektedir."

Bu ifade, öğrencinin bir derste ne yapacağını değil, mezuniyet sonrasındaki mesleki yönelimini anlatır.

PEA'ların değerlendirilmesinde mezun anketleri, mezun izleme verileri, işveren görüşleri, istihdam ve lisansüstü eğitime geçiş bilgileri gibi uygun kaynaklardan yararlanılabilir.

Hızlı Kavram Testi

- “Mezunların yakın gelecekte uzman veya yönetici pozisyonlarında görev alması beklenir.”
- “Öğrenci, bir maliyet tablosundan birim maliyeti hesaplar.”
- “Öğrenci, mezuniyetinde finansal analiz yapma yeterliğine sahip olur.”

PEA? PÖÇ? DÖÇ?

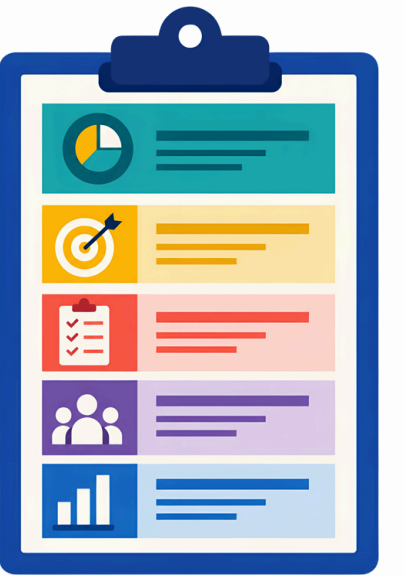

Ders izlencesi ve Ölçme-Değerlendirme

Ders izlencesi, yalnızca dersin haftalık konu listesini ve materyallerini içeren bir doküman değildir. Dersin nasıl yürütüleceğini, hangi öğrenme çıktılarının hedeflendiğini ve bunların nasıl değerlendirileceğini öğrenciye açıklayan temel araçlardan biridir.

Önemli Hususlar:

- Ara Sınavın Değerlendirilmesi (8. Hafta)
- Ara Sınav Ölçme-Değerlendirme Tekniğinin Çeşitlendirilmesi (%40)
- DÖÇ'te Yer Alan İfadelere Uygun Anlatım ve Ölçüm (... analiz eder. --Temel kavram sorusu sorulması)

Ders İzlencesinde Sorunlu ve İyi Örnekler

Sorunlu Uygulama	İyileştirme Yaklaşımı
Çıktıların yalnızca genel bilgi ifadeleri olması	Gözlemlenebilir performanslar tanımlamak
Her derste aynı çıktıların kopyalanması	Dersin katkısını ve düzeyini özgün biçimde belirlemek
Ölçme araçlarının çıktılarla ilişkilendirilmemesi	Her çıktıyı uygun ölçme aracıyla eşleştirmek
Dönem sonunda sonuçların hiç analiz edilmemesi	Sonuçları değerlendirerek sonraki dönem için karar almak
Haftalık planın yalnızca konu adlarından oluşması	Uygun öğrenme etkinliklerini de belirtmek
Program çıktısı matrisinin gerekçesiz doldurulması	Gerçek katkıyı ders içeriği ve kanıtlarla açıklamak

Sınav sorusu hangi öğrenme çıktısını ölçüyor?

Örnek soru:

"Bir işletmenin cari oranı 1,2 ve asit-test oranı 0,7 olarak hesaplanmıştır. Bu iki göstereyi yorumlayınız ve işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücü hakkında değerlendirme yapınız."

Bu soru, yalnızca oran hesaplamayı değil, finansal göstergeleri yorumlama yeterliğini de ölçmektedir. Dolayısıyla soru, uygun biçimde yazılmış bir PÖÇ ve/veya DÖÇ ile ilişkilendirilmelidir. (DÖÇ4: Finansal performans göstergelerini değerlendirir ve yorumlar)

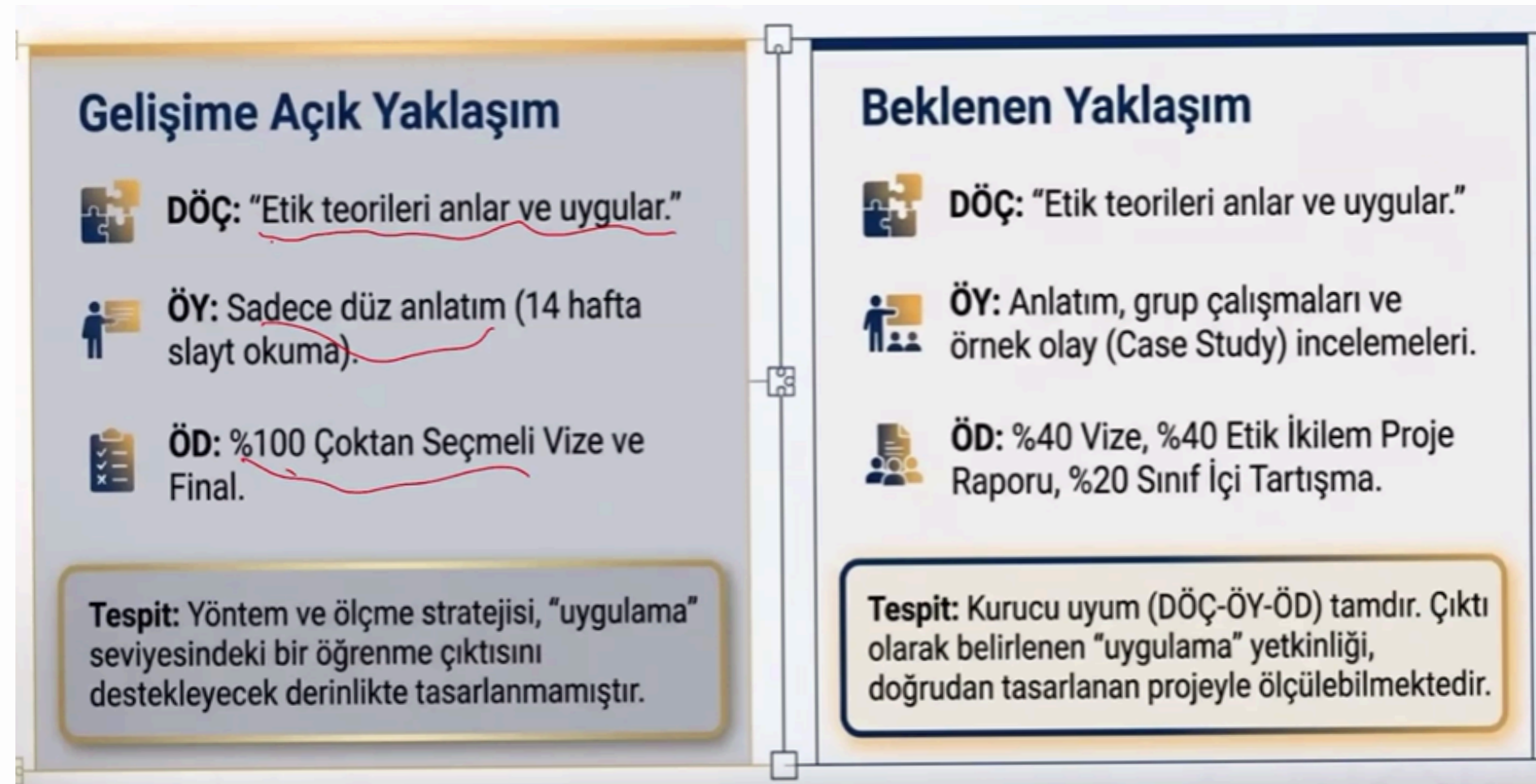

Sınav sorusunun bir çıktıyla eşleştirilmesi, o çıktının gerçekleştiğini tek başına kanıtlamaz. Sorunun içeriği, beklenen yanıt, puanlama ölçütleri ve öğrencilerin performans sonuçları birlikte değerlendirilmelidir.

Sık karşılaşılan ölçme-değerlendirme hataları

- Analiz etme çıktısının yalnızca ezber sorularıyla ölçülmesi
- Bir çıktının hiç ölçülmemesi
- Öğrencinin başarı notunun öğrenme çıktısına ulaşma düzeyiyle aynı kabul edilmesi
- Soru puanlarının hangi yeterliği temsil ettiğinin belirsiz olması
- Sonuçların yalnızca sınıf ortalamasıyla değerlendirilmesi
- Düşük başarı görüldüğünde neden araştırılmadan dersin aynı şekilde sürdürülmesi

Bir öğrencinin dersten geçmesi, bütün öğrenme çıktılarında yeterli olduğu anlamına gelmeyebilir. Tersine, sınıf ortalamasının düşük olması da tek başına öğretim elemanının başarısızlığını göstermez. Soru gücü, ölçme aracının uygunluğu, öğretim süreci ve öğrenci performansı birlikte incelenmelidir.

Bir program çıktısının karşılanmadığını nasıl anlarız?

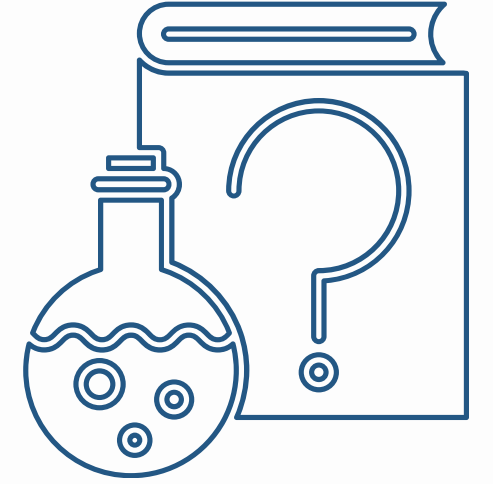
Örnek: “Öğrenci, finansal verileri analiz ederek karar önerisi geliştirir.”

Bu çıktıyı değerlendirmek için:

- İlgili derslerdeki sınav, ödev ve proje sonuçları incelenir.
- Çıktıyı ölçen soruların veya performans görevlerinin uygunluğu değerlendirilir.
- Öğrenci performansları ortak bir ölçütle analiz edilir.

Farklı derslerden elde edilen bulgular karşılaştırılır.

- Eksiklik varsa nedenleri belirlenerek program düzeyinde karar alınır.

Örnek: Program öğrenme çıktısı gerçekleşme düzeyi

Bir dersin ilgili öğrenme çıktısını ölçen sorularda 100 öğrenciden 62'sinin belirlenen yeterlik düzeyine ulaştığını varsayalım.

Gerçekleşme oranı=%62

Programın önceden belirlediği hedef %75 ise sonuç hedefin altındadır.

Burada dikkat edilmesi gereken üç husus vardır:

%75 eşiği örnek amaçlıdır; her program için zorunlu bir standart değildir.

Öğrencilerin hedefe ulaşma ölçütü önceden tanımlanmalıdır.

Sonuç, nedenleri incelenmeden doğrudan bir başarısızlık hükmüne dönüştürülmemelidir.

Veriden Karara Geçiş

Bulgu

İlgili çıktıda öğrencilerin %62'si hedeflenen yeterlik düzeyine ulaşmıştır.

Analiz

Hataların çoğu yorumlama sorularında mı, hesaplama sorularında mı yoğunlaşıyor? Öğretim etkinlikleri yeterli mi?

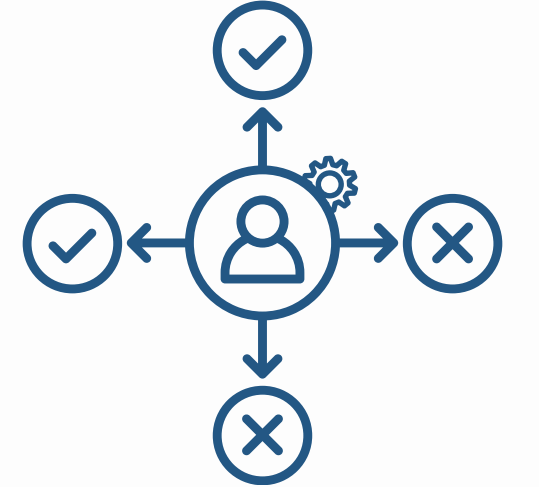
Karar

Vaka çözümü sayısının artırılması, örnek uygulamalar yapılması ve geri bildirimlerin iyileştirilmesi kararlaştırılır.

Takip

Sonraki dönemde aynı yeterlik uygun bir ölçme aracıyla yeniden değerlendirilir.

Kalite güvencesi, veri toplamakla değil veriyi karara dönüştürmekle anlam kazanır. Bununla birlikte kararın uygulandığı ve beklenen sonucu verip vermediğinin takip edildiğı de gösterilmelidir.

PUKÖ Mantığı ve Sürekli İyileştirme

P

Planla

Hedefi, mevcut durumu, yöntemi, sorumluyu ve başarı göstergesini belirle.

U

Uygula

Planlanan faaliyeti gerçekleştir ve kanıtları kaydet.

K

Kontrol Et

Sonuçları hedeflerle karşılaştır ve sapmaları analiz et.

Ö

Önlem Al

İyileştirme yap, etkisini izle ve başarılı uygulamaları standartlaştır.

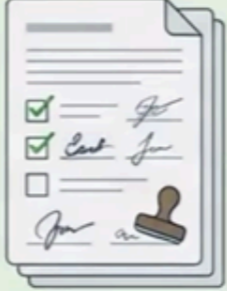

PUKÖ, bir kez tamamlanıp kapatılan evrak süreci değildir. Sonuçların kontrol edilmesi yeni planlama kararlarını besler. Bu nedenle son aşama, sonraki döngünün başlangıcını oluşturur.

PUKÖ'nün En Sık Yanlış Anlaşılması

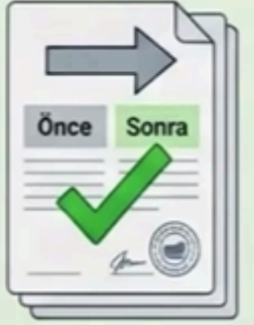
Dikkat!: "Toplantı yapıldı, karar alındı, uygulama başlatıldı" ifadeleri PUKÖ'nün tamamlandığını göstermez. Sonuçların değerlendirilmesi ve gerekli önlemlerin alınması da gereklidir.

Senaryo: "Bölümümüzde öğrencilerle düzenli danışmanlık görüşmeleri yapılmaktadır."

✗ YANLIŞ KANIT (Zayıf)	✓ DOĞRU KANIT (Güçlü)
	
Belge: Danışman Atama Listesi (Excel/Dekanlık Yazısı).	Belge: Görüşme Tutanakları veya Anket Sonuçları.
Neden? Bu belge sadece "atama yapıldığını" gösterir. Hocanın öğrenciyle konuştuğunu veya bir sorunu çözdüğünü kanıtlamaz.	Neden? Eylemin gerçekleştiğini ispatlar.
	Yıldızlı Kanıt: Görüşmede çıkan bir sorunun Bölüm Kuruluna taşındığını gösteren tutanak (PUKÖ Döngüsü).

Prof.Dr.Gülbüz OCAK

Senaryo: "Şikayetleri dikkate alıyor ve iyileştirme yapıyoruz."

✗ YANLIŞ KANIT (Zayıf)	✓ DOĞRU KANIT (Güçlü)
	
Belge: Dilek-Şikayet Kutusunun Fotoğrafı.	Belge: Şikayet Değerlendirme ve Sonuç Raporu (Önce/Sonra Kanıtı).
Neden? Kutu bir donanımdır, süreç değildir. İçinden çıkanların okunduğunu kanıtlamaz.	Detay: "05.10.2023 tarihli şikayet üzerine kantin fiyat listesi güncellenmiştir (Ek: Eski ve Yeni Liste)."

PUKÖ Örneği-I: Ders öğrenme çıktılarındaki iyileştirme

Bir dersin “verileri analiz ederek yorumlama” çıktısında başarı hedefi %75 olarak belirlenir. Önceki dönem verileri incelenir ve öğrencilerin yorumlama sorularında zorlandığı görülür.

P

Derslere haftalık veri yorumlama etkinlikleri eklenir, örnek çözümler sunulur ve öğrencilere düzenli geri bildirim verilir.

U

Dönem sonunda karşılaştırılabilir sorular ve ortak puanlama ölçütleri kullanılır. Öğrenci performansı ve hedefe ulaşma oranı analiz edilir.

K

Hedefe ulaşılmışsa etkili etkinlikler sürdürülür. Ulaşılamamışsa nedenler araştırılır ve öğretim veya ölçme yaklaşımı yeniden düzenlenir.

Ö

Sürekli İyileştirme Döngüsü

PUKÖ Örneği-II: Öğrenci geri bildirimlerinin karar süreçlerinde kullanılması

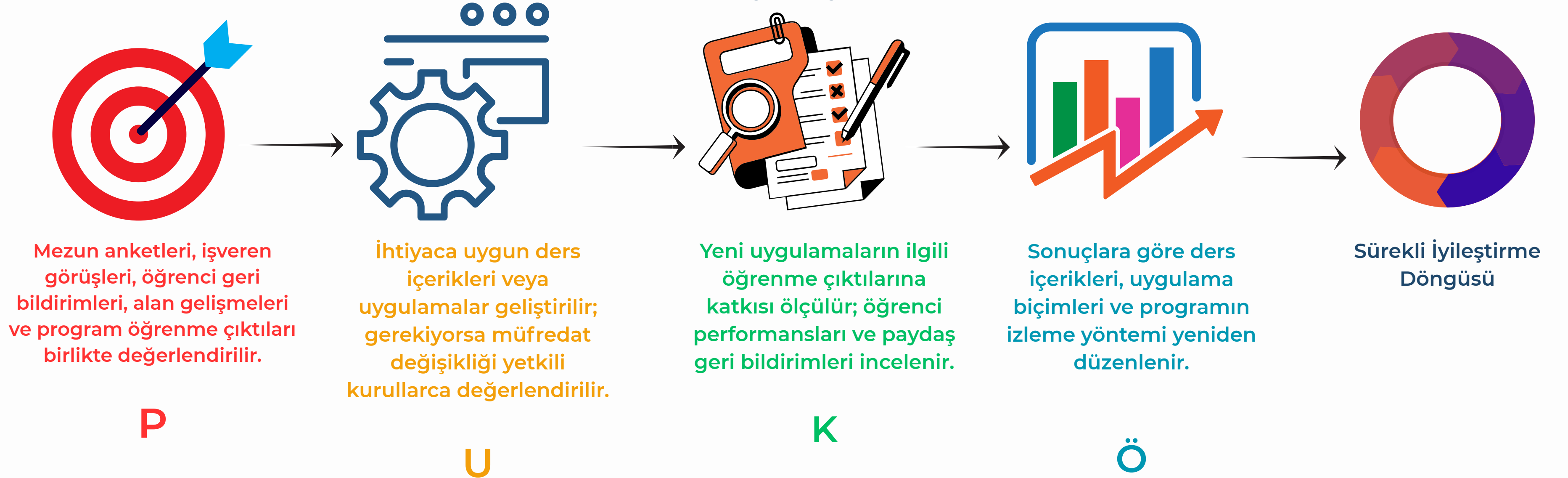
Örnek senaryo: Ders değerlendirme anketlerinde öğrencilerin uygulama örneklerinin yetersizliğine ilişkin tekrar eden geri bildirimleri görülmüştür.

PUKÖ Örneği-III:

Program müfredatının paydaş görüşleri doğrultusunda güncellenmesi

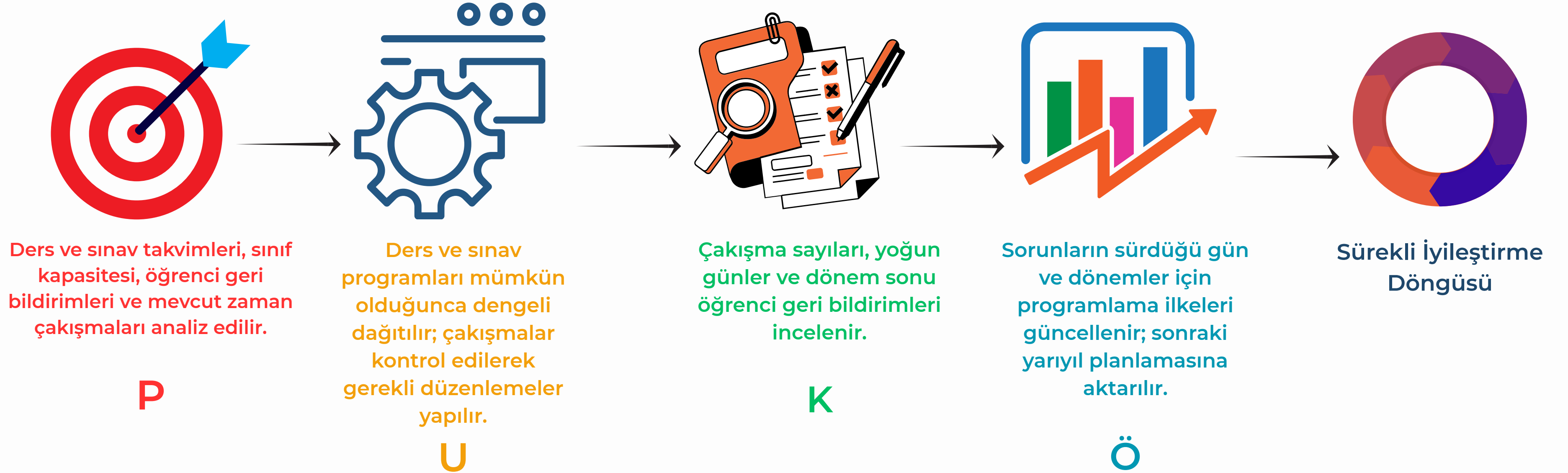
Örnek senaryo: Mezun ve işveren görüşlerinde öğrencilerin veri analizi, dijital araçları kullanma veya mesleki uygulama becerilerinin güçlendirilmesine ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır.

PUKÖ Örneği-IV:

Ders programı ve sınav takviminin öğrenci iş yüküne göre düzenlenmesi

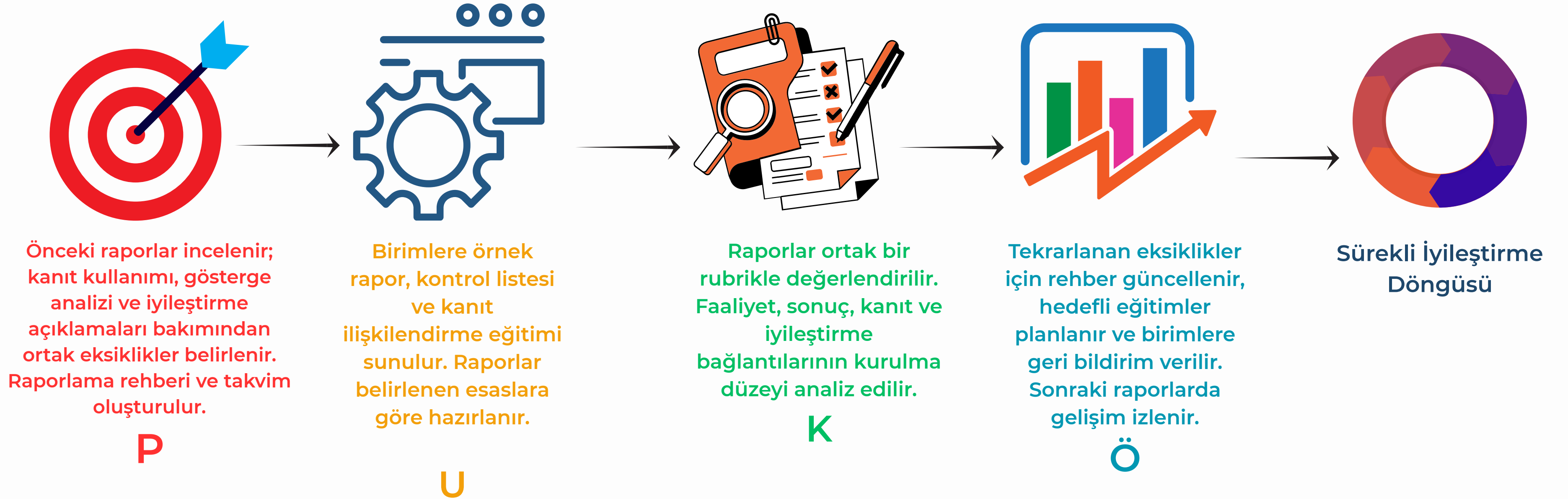
Örnek senaryo: Öğrenci geri bildirimlerinde bazı günlerde derslerin aşırı yoğunlaştığı, sınavların kısa aralıklarla yapılmasının hazırlık sürecini zorlaştırdığı belirtilmiştir.

PUKÖ Örneği-V:

Birim İç Değerlendirme Raporlarının niteliğinin artırılması

Örnek senaryo: Birim raporlarında gerçekleştirilen faaliyetler açıklanmakta; ancak performans sonuçları, güçlü yönler, gelişmeye açık alanlar ve alınan iyileştirme kararları yeterince ilişkilendirilememektedir.

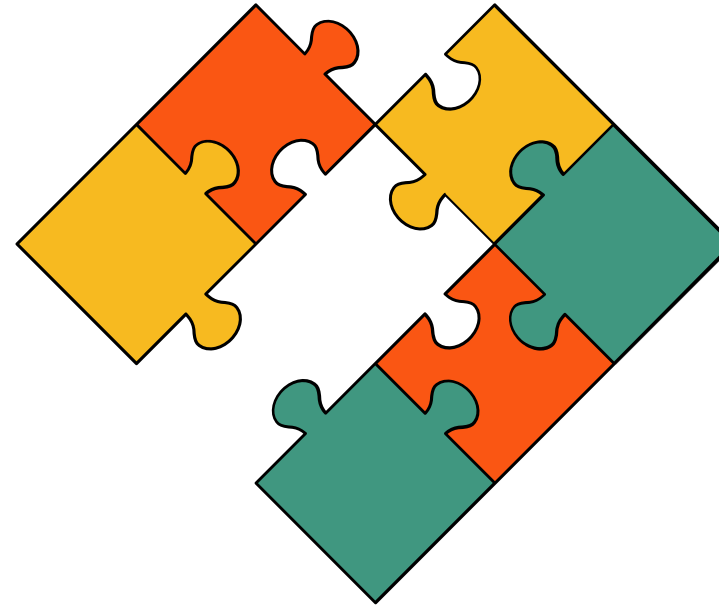

PUKÖ'nün Tamamlanmadığı Durumlar

Örnek:

- Öğrenci anketi yapıldı; sonuçlar analiz edilmedi.
- Sınav sonuçları analiz edildi; karar alındı ancak karar uygulanmadı.
- Ders izlencesi değiştirildi; yeni uygulamanın sonuçları izlenmedi.

Her üç durumda da iyileştirme döngüsünün eksik bir aşaması vardır. Özellikle üçüncü örnekte değişiklik yapılmış olması, değişikliğin etkili olduğunu kanıtlamaz.

Sürekli iyileştirme yalnızca derslerle sınırlı değildir

Örnek uygulama alanları:

- Öğrenci danışmanlığı
- Sınav ve değerlendirme süreçleri
- Ders programı ve ders yükü
- Akademik destek hizmetleri
- Mezun izleme
- Staj ve işyeri uygulamaları
- Öğrenci geri bildirimleri
- Uzaktan eğitim
- Araştırma ve toplumsal katkı faaliyetleri

Üniversitedeki her süreç için aynı tür kanıt kullanılmayabilir. Ancak her süreçte hedef, uygulama, değerlendirme ve iyileştirme bağlantısının kurulması mümkündür.

Önerilen Adımlar

- Bölümlerin ders izlencelerini belirlenen ortak ilkeler doğrultusunda gözden geçirmesi.
- DÖÇ–PÖÇ ilişkilendirme tablolarının içerik ve ölçme açısından kontrol edilmesi.
- En az bir ders için öğrenme çıktısı gerçekleşme değerlendirilmesi yapılması.
- Tespit edilen bir gelişim alanı için PUKÖ planı oluşturulması.
- Uygulama sonuçlarının birim kalite komisyonlarında değerlendirilmesi.

Soru & Cevap

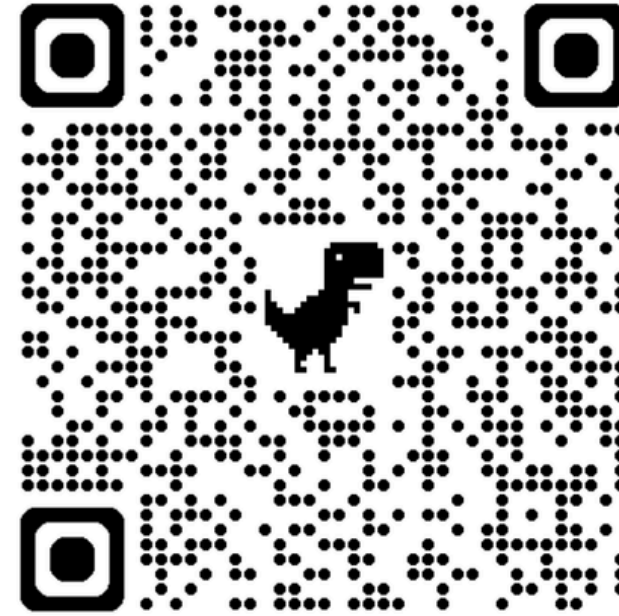

Etkinlięi Deęerlendirin!

KALİTE VE AKREDİTASYON OFİSİ

KALİTE KÜLTÜRÜNÜN YAYGINLAŞTIRILMASI EğİTİM SERİSİ-I DEğERLENDİRME FORMU

Değerlendirme yapmak için taratınız.

Bize Ulařın

☎ 0543-222-04-86 (Doç. Dr. Cihan YILMAZ)

🌐 www.kalite.ardahan.edu.tr

✉ kalite@ardahan.edu.tr

📷 [arukaliteofisi](https://www.instagram.com/arukaliteofisi)

